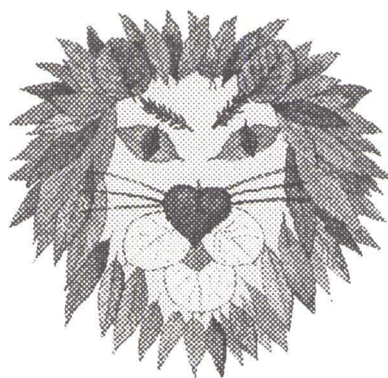
FABULE



JUNIOR

FABULE

Antologie școlară



editor: *Marieta Nicolau Plămădeală*

ISBN 973-9209-29-7

(JUNIOR)

E S O P

Vulturul, gaița și păstorul

Vulturul, slobozindu-se de pe o stâncă înaltă, înșfăcă un miel. Cum îl văzu gaița, clototind de zel, porni să-l imite. Și coborând cu mare zarvă, se năpusti pe un berbec. Dar încâlcindu-i-se ghearele în lână și nemaiputând să le scoată, bătu din aripi până când păstorul, prinzând de veste, alergă la ea, o prinse și, după ce-i ciunti vârful aripilor de jur-împrejur, când veni seara, o duse copiilor săi. Iar ei întrebându-l ce soi de pasăre este, păstorul răspunse: „După cât știu eu, gaiță, dar după cum vrea ea, vultur“.

Astfel întrecerea cu cei mai puternici nu folosește la nimic, ci aduce nenorociri și râs.

Privighetoarea și uliul

Privighetoarea ședea într-un stejar înalt și cânta ca de obicei. Zărind-o însă un uliu, cum era flămând, se repezi și o prinse. Dar privighetoarea, gata să moară, îl rugă să-i dea drumul, spunându-i că ea nu e în stare să-i sature stomacul și-l îndemnă, dacă n-are mâncare, să prindă păsări mai mari. Dar uliul îi răspunse: „Aș fi un neghiob dacă aș lăsa bucata din gheare ca să alerg dupa una care nici nu se năzare“.

Astfel sunt și oamenii nechibzuiți care, în nădejdea unor bunuri mai mari, lasă ceea ce au în mână.

Capra și măgarul

Un om avea o capră și un măgar. Și capra, pizmuind măgarul pentru hrana lui bogată, îl căină că se chinuie fără contenire, când învârtind la

moară, când ducând poveri și-l sfătui să facă pe epilepticul și să cadă într-o groapă, ca să dobândească odihnă. Măgarul o crezu, dar căzând se răni. Stăpânul său chemă un veterinar și-i ceru să-l ajute. Doctorul îi spuse că trebuie să-i pună măgarului, ca să-și recapete sănătatea, un plămân de capră. Și ei, sacrificând capra, tămăduiră măgarul.

Oricine uneltește vicleșuguri împotriva altuia este faurul propriei sale nenorociri.

Vulpea și strugurii

O vulpe flămândă, cum zări niște struguri atârnând pe o viță cățărătoare, vru să-i rupă, dar nu putu. Și, îndepărtându-se, zise: „Sunt verzi".

Astfel și unii oameni, neputând să-și ajungă unele planuri din pricina slăbiciunii lor, învinovățesc împrejurările.

Vulpea și maimuța lăudăroasă

Vulpea și maimuța, călătorind împreună, se sfădeau în privința nobleței. Trăncăniră multe, dar când ajunseră la un loc oarecare, maimuța, aruncându-și ochii într-acolo, porni să ofteze. Întrebând-o vulpea din ce pricină oftează, maimuța, arătându-i niște morminte, îi spuse: „Cum să nu mă podidească plânsul când văd stelele funerare ale liberților și sclavilor părinților mei“. Și vulpea îi răspunse: „Minte cât vrei, căci nici unul dintre ei nu s-o ridica să te dezmintă“.

Astfel și mincinoșii se laudă mai cu spor când nu-i nimeni ca să-i dea de gol.

Boii și leul

Trei boi păsteau totdeauna împreună. Un leu voia să-i mănânce, dar nu cuteza din pricina tovărășiei lor. Aruncându-le însă vorbe viclene, i-a dezbinat și, găsindu-i despărțiți, i-a sfârtecat.

Dacă vrei să trăiești fără primejdie, să nu dai crezare vrăjmașilor, ci să te bizui pe prieteni și să-i păstrezi.

Juninca și boul

O junincă văzu un bou trudind și-l compătimi pentru munca sa. Când sosi însă o sărbătoare, stăpânii dejugară boul și prinseră juninca s-o înjunghie. Boul o văzu și, zâmbind, îi spuse: „Din pricina asta nu munceai, căci trebuia să fii jertfită curând".

Fabula arată că primejdia paște pe cel leneș.

Diogene și chelul

Diogene, filozoful cinic, jignit de către un chel, îi răspunse: „Nu te voi jigni, nici gând, ci voi lăuda părul înțelept care a părăsit capul prost".

Racul și mamă-sa

Odată îi spuse unui rac mamă-sa: „Să nu mergi strâmb și să nu-ți târăști trupul de-a-ndăratelea, pe stânca udă". Racul îi răspunse: „Mamă, mergi tu drept, ca să mă înveți, și eu te voi privi și voi face la fel".

Cei care dojenesc pe alții se cade să trăiască și să meargă ei, mai întâi, drept și după aceea să dea povețe.

Câinele și iepurele

Un câine de vânătoare prinsese un iepure, și când îi lingea buzele, când îl mușca. Iepurele se apără și-i spuse: „Ca să știu dacă îmi ești prieten sau vrăjmaș, încetează, lupule, fie mușcatul, fie pupatul".

Fabula e potrivită pentru oamenii cu două fețe.

Leul și șoarecele

Pe când leul dormea, trecu peste trupul lui un șoarece. Leul se trezi și, cum îl prinse, se pregăti să-l mănânce. Șoarecele îl rugă să-i dea drumul

și-i făgădui că, dacă îi lasă viața, îi va fi recunoscător. Leul râse și-i dădu pace. Dar nu după mult timp s-a întâmplat ca leul să fie mântuit prin recunoștința șoarecelui. Niște vânători prinseseră leul și-l legaseră cu o frânghie de un arbore. Șoarecele îl auzi cum geme, alergă la el, și, după ce îi roase frânghia și-l dezlegă, îi zise: „Deunăzi m-ai luat în râs, fiindcă nu te așteptai să-ți întorc binele. De-acum, să știi că recunoștința vine și de la șoareci".

Fabula arată că oamenii cei mai puternici, în cumpenele vremii, au nevoie de cei mai slabi.

Muștele și mierea

Într-o cămară se vărsase niște miere. Muștele se grămădiseră s-o mănânce dar, din pricina ospățului dulce, nu se îndurau să plece. Când li se încleiară picioarele și nu mai putură să zboare, simțiră că mor și ziseră: „Ce nefericite suntem! Pentru o gură de dulceață, cum se prăpădi o viață".

Tot astfel lăcomia, la cei mai mulți oameni, aduce mari nenorociri.

Măgarul, vulpea și leul

Un măgar și o vulpe, legând prietenie, porniră la vânătoare. Cum întâlniră un leu, vulpea, văzând primejdia de moarte, se apropie de leu și-i făgădui să-i dea prins măgarul, dacă-i promite că n-o va vătăma. Leul îi făgădui că n-o va ucide și vulpea, îndemnând măgarul spre o capcană, îl făcu să cadă în ea. Văzând că măgarul nu mai poate să fugă, leul prinse, mai întâi, vulpea, iar pe urmă se întoarse la măgar.

Astfel și cei care își împing tovarășii în capcane, deseori pier, fără să-și dea seama, odată cu aceștia.

Găina cu ouă de aur

O văduvă avea o găină frumoasă care făcea ouă de aur. Socotind însă că avea în ea o grămadă de aur, văduva a tăiat-o, dar a găsit-o la fel ca

celelalte găini. Astfel, nădăjduind să găsească o comoară întreagă, a pierdut și puținu-i câștig.

Fabula arată că omul se cuvine să fie mulțumit cu ce are și să fugă de lăcomie.

Mistrețul și vulpea

Un mistreț, stând lângă un copac, își ascuțea colții. O vulpe îl întrebă din ce pricină își ascute colții, când nu-i pândit nici de vânător și nici de vreo primejdie. El răspunse: „Nu fac acest lucru degeaba! Dacă mă va încolți primejdia, nu voi avea răgazul să-i ascut atunci, ci-i voi folosi gata ascuțiți".

Fabula arată că trebuie să ne pregătim dinainte pentru primejdii.

Broasca țestoasă și iepurele

O broască țestoasă și un iepure se sfădeau în privința iuțelii. Odată hotărâră o zi și un loc anume și se luară la întrecere. Din pricina iuțelii sale firești, iepurele nu se sinchisi de alergare, ci se trânti pe marginea drumului și adormi. Cum își știa încetineala, broasca țestoasă alergă mereu și astfel întrecu iepurele care dormea și dobândi premiul victoriei.

Fabula arată că, deseori, munca biruie firea.

Oala de lut și cea de aramă

O oală de lut și alta de aramă erau duse de un râu. Oala de lut îi spuse celei de aramă: „Ptlutește mai departe de mine, nu mai aproape, că dacă mă ciocnești, mă fac cioburi, chiar dacă te ating fără să vreau".

Pentru un sărac care locuiește aproape de un prinț avar viața este nesigură.

LA FONTAINE

Lupul și mielul

Dreptatea celui tare mai strașnică s-arată,
cum veți vedea îndată.

Un Mielușel venise să se-adape
în crâng, din lipezimea unei ape;
când, alungat de foame, cu ochii după pradă,
un Lup cumplit s-a întâmplat să-l vadă
și s-a răsucit la el, plin de mânie:
– Cutezi să-mi tulburi apa tocmai mie?...
Obraznicule, îți arăt eu ție!...
– Nu-și are rost mânia Dobitociei Tale:
cum aș putea s-o tulbur, când beau mult mai de vale?...
îi spuse Mielușelul acelui Lup zbârcit.
– Ba o tulburi! – zise el pornit;
iar acum un an m-ai și bârfit!...
– Eu te-am bârfit?... E oare de crezut
când eu, pe-atunci, nici nu eram născut?...
Măria Ta, fii bun și ține seama
că-s mititel și încă sug la mama...
– De n-ai fost tu, a fost vrun frate-al tău!
– Măria Ta, n-am nici un frate, zău...
– Chiar dacă n-ai, tot n-are-a face:
a fost vreunul dintr-ai tăi,
că sunteți toți la fel de răi,
de la ciobani pîn'la dulăi
și nu-mi dați pace!
Dar mă răzbun, ai înțeles?...

Și, fără altă altă vormă de proces,
l-a dus pe sus în codrul depărtat
și l-a mâncat.



GH. ASACHI

(1788-1869)

CORBUL ȘI VULPEA

Preste ramul unui sorb
S-așezasă domnul corb,
Ţiind în plisc o bucată
De caș, ce-o avea furată.
Vulpea, cum l-au mirosit,
Sub acel sorb au venit
Și-n sus căutând, îi zice:
„Bună ziua, venetice!
Cât ești mândru și frumos!
Dacă versul cel duios
Ţi-i c-a penilor odoare,
Tu-ntreci pe privighitoare„.
De mândrie îngânfat,
Corbul pliscul au căscat,
Și vrând viersul să înceapă,
Cașul pe pământ îl capă.
Atunci vulpea brânza apucă,
După ce o și îmbucă,
Către corb, spre mângâiere,
Zice: „Ien ascultă, vere,
Cel ce știe lingușala
Să îndoapă-n socoteala
Celuia care-l ascultă.
Astă daună nu-i prea multă
Pentr-un adevăr curat."
Atunci corbul rușinat

Giură că minciuni c-acele
Alte dăți n-or să-l înșele.

Broasca și boul

Broasca mică cât un ou
Au văzut păscând un bou
Și mirându-să prea tare
De-o făptură atât de mare
Cugeta: c-ar fi noroc
Ș-a familiei laudă, dacă
Ar putea să se prefacă
Din mic, mare dobitoc.
Deci, d-ambiție s-aprinde,
Mereu s-umflă, se întinde
Ș-apoi zice „Sorioară,
Nu-s ca boul, buneoară?"
Dar aceasta i-au zis „Ba!"
Broasca urmând a se umfla,
Zis-au iar „Ien vezi, lelică!"
„Soro,-ți spun că ești tot mică!"
„Oare acuma l-am agiuns?"
„Încă nu", i s-au răspuns,
Broasc-atunci s-au mai umflat
Foarte așa... cât au crăpat.

Vra ca astă broască mică
Pe mai mari cel mic s-agiungă,
Tot se umflă, se ridică,
Făr-a-și cere sfat la pungă,
Se așază la Paris,
Unde, de nu este-nchis,
Rolul gioacă de baron,
Fără bani, dar cu bun ton.
De mii planuri îngâmfat,

Casa-și schimbă în palat
Și-n prințesă pe a sa damă.
Vrând apoi a mai întinde,
Creditoriul pe-a lui samă
Toate, păn' și pre el vinde

Lupul și mielul

Orice face cel mai mare,
Direptate-n toate are,
Precum vom videa aice
Din o fabulă ce-oi zice.

Un miel foarte însetat
S-adăpa în râu curat,
Unde lupul, cătând pradă,
Începu cu mielul sfadă,
Zicându-i cu rost turburat :
„Ori de ce mă înfruntezi
Și să turburi cum cutezi
Limpedea me băutură?"
I-au zis mielul: „Doamne, iartă ;
La mânie nu te-ntartă,
Mai ales dacă ai vra
Să-nțelegi măria-ta,
C-apa din sus cură-n vale
La șerbul măriei-tale ;
Și s-o turburi eu nu pot
Cu piciorul, nici cu bot !"
Mi-o turburi și-acum iară,
I-au zis cruda acea fiară ;
Știu că-n anul cel trecut
Tu de lupi ai zis bârfele !"
„Cum puteam să zic acele,
Când n-am fost încă născut ?

Crede, doamne, că ș-acuma
Eu sug lapte de la muma."
„De n-ai fost tu, apoi, zău,
Au fost un frate al tău."
„Nici un frate eu nu am."
„Așadar, ț-au fost vreun neam,
Că toți câni, păstori și oi
Bat din veci rezbel cu noi !"
Zicînd ceste, îl îmbrâncă
Și îl duce la pădure,
Unde, fără să-l înjure,
Îl despoaie și-l mănâncă.

LUPUL PREFĂCUT ÎN PĂSTOR

Un lup foarte ipocrit,
Având mare apetit
Pe o turmă grăsulie,
Ce păștea în o câmpie,
Socotea că a lui plan
Nemerit s-ar fi făcut
Dăcă-n straie de cioban
Vizetă i-ar fi făcut.
Deci pre spate-o glugă-ncinge,
Coapsele-n ițari le strânge,
Spre-a-ș-ascunde a sa față
Pune-n cap o pălărie;
Ca păstor curat să fie,
Din un ram îș face o cață.
Și vicleana ligheoaie
Ie subsoară o cimpoaie.
Chiar ca Trifon îmbrăcat,
Pe-a sa cață rezemat,
Lupu-ncet se-naintează,
Când păstoriul repoza,

De somn cânii se-ngâna,
Dar nici turma era trează.
Ipocritul, bucuros,
De prilej așa frumos,
Avu încă ș-o idee,
Ca cu portul cel mințit
Să înșele nemerit
Și un chiot să mai deie.
Dar aceasta-i strică tot ;
Deschizând flămândul bot,
Așa foarte au urlat,
Că pădurea-au răsunat.
Se treziră l-acel ton
Turma, cânii și Trifon.
Bietul lup se încurca
În ițarii săi și-n glugă,
Încât nu putu să fugă,
Nici măcar a s-apăra.

Un fățarnic cât d-ascuns,
Nu rămâne nepătruns.
Sune-ursariul numa-n surle,
Cine-i lup ca lup să urle.



BARBU PARIS MUMULEANU

(1794-1837)

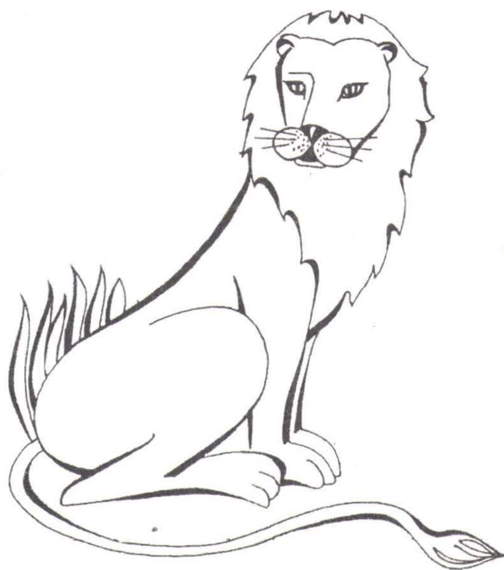
LEUL SI IEPURELE

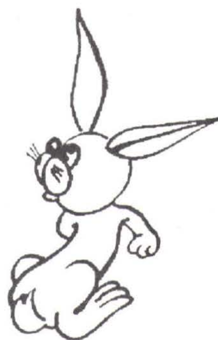
Leul flămând fiind foarte,
Ș-alergând după vânat,
Îndat-a întâmpinat
Un biet iepure fugind,

Carele, fiind aproape,
Îl avea prânz bun gătit.
Mai mult de n-ar fi poftit,
Nici la alt mai lăcomind.
Dar văzând un cerb departe,
Pe iepure l-a lăsat,
Socotind c-a căpătat,
Prânz mai gras și mai plăcut.
Iepurele, sărăcuțul,
Cum îl văzu c-a pornit
Spre cerb leul cel cumplit,
El să făcu nevăzut.
Cerbul iar făcu aceasta;
Fiind și mai depărtat,
Află prilej de scăpat
Aoți doi pe leu înșelând.
Atunci lacomul, îndată,
Să-ntoarse la iepuraș,
Mai semeț și cu curaj,
Ca spre gata alergând

Viind la loc ș-aflând urma,
Nu că prânz n-a căpătat
Dar nici seara n-a cinat,
Ci-a rămas gemând căit.

Iată dară lăcomia
Că l-a făcut d-a pierdut
Și ce gata a avut,
Lacomul nemulțumit.





ANTON PANN

(c. 1796-1854)

CARUL FRÂNT
NEVOIA ÎNVAȚĂ PE OM

Un om la lemne mergând
    Și carul în drum frângând,
Ca și alte dăți l-a dres
    Și la casa sa a mers.
Copilul său alergând
    Și carul frânt dres văzând,
Îl întrebă: „Taică! dar
    Cine-ți drese carul iar?"
Tatăl său răspuns i-a dat:
        „Eu, fătul meu, cine alt?"
  „Apoi cine te-a-nvățat?"
    Copilul iar a-ntrebat.
  „Nevoia, copilul meu,
    Ea știe ce nu știu eu."
  „D-apoi unde șade ea?"
    Copilul să știe vrea.
  „În pădure," i-a răspuns.
    Și la treaba lui s-a dus.
Deci copilul mai crescând
    Și la pădure mergând,
Peste loc rău cum a dat,
    Frânse carul încărcat
Și, să-l dreagă neștiind,
    Fluiera, la el privind.
Apoi aminte ș-adus

Tatăl său cum i-a fost spus.
Ș-începu a alerga
În sus, în jos, ș-a striga:
„Nevoie! nevoie, fă!
Vin', mă-nvață, ori îl fă."
După ce a văzut dar
Că strigă într-un zădar,
Să apucă singurel,
Căznește destul la el,
Potrivit, nepotrivit,
Bine, rău, a isprăvit.
Acasă daca a mers
Ș-îl văzu tatăl său dres,
Îi zise: „Ei, fătul meu!
Nu e cum îți ziceam eu?"
„Nu – îi zise supărat –
Nimenea nu m-a-nvățat.
Iar tatăl său cam râzând
Îi dete răspuns zicând:
„Ba chiar nevoia a fost,
Carea-nvață p-orice prost;
Că ea de n-ar fi venit,
Tu atât n-ai fi căznit.
Ea arată să începi
La orce nu te pricepi,
Apoi bine, rău, muncești
Și tu-n lume să trăiești."

COPACIUL ȘI DOVLEACUL

Pe lângă un copaci mare
Un dovleac, din întâmplare
Primăvara răsărise
Și pe dânsul să suise,

Care într-atât crescuse,
Încât vârfu-i întrecuse,
În lung ș-în lat să-ntinsese,
Ramurile-i cuprinsese,
Și pretutindeni umpluse
De dovleci care făcuse.
Deci cu această iestime [1]
Văzându-se la nălțime,
Începu să se mândrească
Și zicând să se fălească:
„Vezi, eu numa-ntr-o vară
Cât crescui și tot cresc iară,
Și tu copaci din vechime,
În sumă de ani mulțime,
D-ai fi crescut voinicește,
Precum și vrejul meu crește,
Mai, mai ajungeai la stele,
După părelele mele."
Iar copaciul cel cu minte
I-a răspuns aste cuvinte:
„Ei! te lauzi tu acuma,
Că încă n-ai văzut bruma,
Dar când va da și zăpadă,
Atuncea ești jos grămadă!"

*

Gândește la viitoare
Și la cele-ntâmplătoare.
Nu te înălța cu firea
Pân' nu cerci nenorocirea.

[1] Iestime – în text cu sensul de însușire, calitate.

Lupul pocăit

Lupul părul își leapădă, dar năravul nu-și lasă

Un lup dac-a-mbătrânit,
Într-o zi ce i-a venit,
A vrut a se pocăi
Și faptele a-și căi.
Deci cu acest al său gând,
Numele-n câine schimbând,
S-a smerit ca un bătrân
Și s-a băgat la stăpân,
Să slujească într-un an
La oi, pe lângă cioban.
Într-acest chip dar slujind
Și oile-n câmp păzind,
Într-o zi fiind lungit,
O oaie l-a mirosit.
El îndată s-a uitat
Că e în câine schimbat,
Ș-apucând oaia de trup
O jertvi-n grab' ca un lup.
Ciobanul peste el dând
Ș-această faptă văzând,
„Ce-ai făcut, l-a întrebat,
Câine bătrân și spurcat!"
Iar el smerit se uita
Ș-într-acest chip să-ndrepta:
„Eu, zise, fiind culcat,
M-apucasem de visat,
Oaia cum păștea-mprejur,
Viind tocma ca un fur
Pe la spate mă mușca,
Și coada îmi îmbuca.
Eu i-am zis o dată mâr,
I-am zis ș-aldată bâr,
Dar ea tot mă supăra,

Și nu se astâmpăra.
Atunci și eu, necăjit,
Cum o trântii, a murit,
Și de frică să n-o vezi
Și să mă-nvinovățezi,
Apucai de o mâncai
Și în burtă o băgai."
Dar ciobanul nu glumi,
Dându-i una,-l adormi.

Câinele

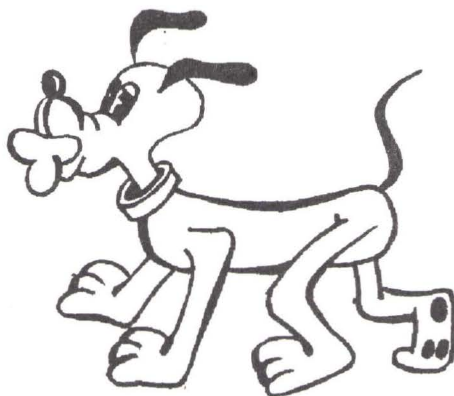
Câinele pe gerul tare,
Când ningea, zăpada mare,
Să-ncovrigase cu totul,
Vârându-și sub coadă botul.
Ș-într-a lui tremurătură,
Clănțănindu-i dinții-n gură
Zicea: „O, cât e de bine vara!
Că doarme omul afară
Și de nici un frig nu-i pasă,
Fuge de pureci din casă.
Dar acum casa-i e dragă,
Aleargă-ntr-însa să bagă,
Și pe mine-n vânt mă scoate,
Să-i păzesc din curte toate.
Dar vezi, cap sec și la mine!
C-astă vară fuse bine,
Și erau destule oase
Prin curte de mine roase,
N-am strâns să le fac grămadă,
Ci au rămas sup zăpadă.
Numai cu ce-mi da din masă
Puteam să-mi zidesc o casă,
Că după cum mi să pare

Nu trebuie așa mare;
Uite-mi capul, uite-mi coada,
Mai să-mpreună cu noada.
Dar lasă, d-acu nainte
Patima mă-nvață minte,
Cum va sosi vara-ndată,
Precum a mai fost o dată,
S-apuc să strâng oase goale,
Tot ciolane de rasoale.
Și când le roz, să-mi zic mie:
Mă! vezi, fă iconomie,
Nu roade peste măsură,
Mai oprește de la gură
Și îți fă și tu o casă,
Știi că la iarnă îți pasă.
Apoi după ce-mi voi face,
Vie gerul cât îi place."
Așa câinele sârmanul
Făcându-și, cum am zis, planul
Dacă sosi primăvara,
După aceea și vara,
Începe oase s-adune,
Merge, la un loc le pune,
Nu le roade așa tare,
Le ține supt pază mare,
P-alți câini să le ia nu lasă.
Că-i trebui să-și facă casă.
După ce-a strâns puțintele
S-a întins pe lângă ele,
Ș-începu să le privească
Ca s-apuce să zidească.
Dar uitându-se-n lungime,
La toat-a lui întregime,
Și năducșindu-l căldura,
Zice: „U! a! căscând gura,
Und-așa oase mulțime

După-toat-a mea-ntregime?
Aș? o să-mi mai fac eu casă,
Să-ncep să zidesc, or lasă,
Că iarna trecută-mi pare
Nu era frig așa tare,
Cum va fi fost nu țiu minte,
Voi vedea d-acu-nainte."
Ș-aceasta zicând în sine
S-a pus să le roază bine.

*

Mulți când dau peste nevoie
Să frâng și să încovoaie
Zicând: „De azi înainte,
Asta mă învață minte."
Apoi răul dacă trece
Ș-în ceva bine petrece,
La trecut nu mai gândește,
D-următor nu să ferește.



C. BĂLĂCESCU

(c. 1800-1880)

ȚĂRANUL ȘI PESCARUL

Un țăran la târg se duse
Pește vrând a-și târgui
Ș-alegându-și un crap mare,
Fără altă cercetare
Serios pe loc se puse
La coadă a-l mirosi.
Pescarul, l-astă vedere,
Răbdarea de tot pierzând,
Zise râzând:
– Om ciudat ca tine, vere,
N-am mai văzut de când sunt
Pe ăst pământ,
Nici așa minte neroadă!
Să miroși peștii la coadă!
De e proaspăt de vrei s-afli, miroase-l la cap, creștine.
Că de la cap se-mpute, și o știe măcar cine.
– Despre cap zise țăranul
Nici mai este de vorbit;
Căci o știu, o știu, sărmanul,
Că de mult i s-a-mpuțit.
Vreau să văz încă-i la coadă, dacă este precum spun,
Că se poate din tâmplare să rămâie ceva bun.

I. HELIADE RĂDULESCU

(1802-1872)

CE A FOST
CORBUL ȘI VULPEA (1829)

Jupân corbul câștigase
Din negoțul ce-apucase
Un bun chilipir de caș.
Și cu dânsu-n cioc se duse
P-un copaci, unde se puse
Ca un om l-al său sălaș.
Vulpea, ca o jupâneasă,
O cam șterge de pe-acasă,
Și ieșise la plimbare;
Iar bunul miros ce are
D-ici, de colo o-ndreptă
Sub copaci și-n sus cătă:
– Jupâne corb, plecăciune!
O, Doamne, ce frumusețe!
Ce pasăre, ce minune,
Ce drag de pene mărețe!...
Dar n-are glas, ce păcat!
Corbul îngânfat în sine
Nicidecum nu-i veni bine
Ca vulpea să-l socotească
De mut, sau să mi-l vorbească
Că e prost l-al său cântat.
Lungi gâtul, căscă ciocul
Și-ncepu a croncăni.
Cașul căzând, vulpea-aci,

Cântărețul păți jocul.

– Jupân corb, precum se vede,
Minte numai îți lipsește;
Și fă bine de mă crede,
Și-nvață, te folosește:
Că de mult, foarte de mult,
Din punga celor ce-ascult
Lingușitorii trăiesc.



AL. DONICI

(1806-1866)

ÎNFIINȚAREA FABULII

În palat la împărat,
Adevărul, gol din fire,
Fără veste au întrat.
La a lui așa privire
Împăratul au strigat:
– Cine ești? Cum îndrăznești
Gol, aici, să te ivești?
– Adevărul sunt. – Ce vrei?
– Vreau să-ți spun a mea părere:
Tu nicicum nu ai durere
Pentru pământenii tăi;
Cei mai mari te măgulesc
Și norodul jăfuiesc;
Legile îți sunt călcate...
– Ieși afară! Ieși afară!...
Golule nerușinate!
Dați-i iute gios pe scară!
Iată cum fu priimit
Adevărul dezgolit;
El, oftând, se depărtară.
Dar a lui dorință bună
Un alt chip i-au arătat.
Adevărul mai pe urmă
Iar au mers la împărat,
Însă nu gol, ce-n veșminte
Împrumutate la minte

Și, cu aer de respect,
Au vorbit frumos, încet.
Împăratul, în mierare,
I-au dat toată ascultare;
L-au pătruns, l-au înțăles,
Și îndată au ales
Alți miniștri, altă curte
Au făcut prefaceri multe,
Trebile au îndreptat
Ș-au fost binecuvântat.

Grierul și furnica

Grierul în desfătare,
Trecând vara cu cântare,
Deodată se trezește
Că afară viscolește,
Iar el de mâncat nu are.
La vecina sa furnică
Alergând, cu lacrimi pică
Și să roagă să-i ajute,
Cu hrană să-l împrumute,
Ca de foame să nu moară,
Numai pân' la primăvară.
Furnica l-au ascultat,
Dar așa l-au întrebat:
– Vara, când eu adunam,
Tu ce făceai? – Eu cântam
În petrecere cu toți.
– Ai cântat? Îmi pare bine.
Acum joacă, dacă poți,
Iar la vară fă ca mine.

LUPUL ȘI CUCUL

– Rămâi sănătos, vecine!
Au zis lupu' către cuc.
Aceste țări de rău pline
Le părăsesc și mă duc.
Nu mai pot trăi aice,
De om, câne, prigonit.
În Arcadia[1], ferice!
Este codru de trăit,
Unde aurita vreme
Împărățăște deplin
Unde lupu'nu se teme
De năpăstile ce-i vin.
Acolo nu sunt războaie,
Toți în pace viețuiesc:
Omul este blând ca oaia,
Iară câini nici hămăiesc.
– Cale bună, măi vecine!
Dar te rog să-mi spui curat:
Năravul nu-ți iei cu tine?
Și colții ai lepădat?
– Să-i lepăd? Da' cum se poate?
– Apoi ține minte, frate,
Că la viitoarea iarnă,
Ai să rămâi fără blană.
Și așa s-au întâmplat,
Precum cucu' i-au cântat.

Între oameni iar sunt unii
Cu colți de lup înzăstrați:
Ori în care parte-a lumii,
Ei vor fi tot nempăcați.

---

[1] Arcadie, regiune în vechea Grecie, locuită îndeosebi de păstori. Poeții idilici o considerau ca țara oamenilor fericiți.

– Da' dincolo și unde
Alergi tu așa iute?
Bursucul întâlnind pe vulpe-au întrebat.
– Oh, dragă cumătre, am dat piste păcat,
Sunt, iată, surgunită!
Tu știi că eu am fost în slujbă rânduită
La o găinărie.
Cu trebile ce-aveam, odihna-mi am lăsat,
Și sănătate-mi am stricat;
Dar tot eu am căzut în groaznică urgie,
Pe niște pâri nedovedite,
Precum că luam mite.
Tu singur martur ești, în adevăr să spui:
De m-ai văzut cumva, măcar cu vre un pui?
– Nu, dragă cumătră; dar când ne întâlneam
Eu cam ades vedeam:
Că tu pe botișor
Aveai și pufușor.

Se-ntâmplă și la noi de vezi,
Cum altu, având loc, așa se tânguiește,
Încât îți vine mai să-l crezi,
Că abia din leafă să hrănește.
Dar astăzi butcă[1], mâne cai,
De unde oare-i vin? Și când ar vre să stai,
Să-i faci curată socoteală
Pentru venit și cheltuială,
N-ai zice ca bursucu: că are „pufușor
Pe botișor?"

---

[1] Caleașcă, trăsură boierească.

Două poloboace

Un poloboc cu vin
Mergea în car pe drum, încet și foarte lin;
Iar altu cu deșărt, las' că vinea mai tare
Dar și hodorogea,
Făcând un vuiet mare,
Încât cei trecători în laturi toți fugeau:
Atunci când el folos nimica n-aducea.

Asemine în lume,
Acel ce tuturor se laudă și spune
În trebi puțin sporește.
Iar cel ce tace,
Și treabă face:
Acela purure mai sigur isprăvește.

Racul, broasca și știuca

Racul, broasca și o știucă
Într-o zi s-au apucat,
De pe mal în iaz s-aducă
Un sac cu grâu încărcat.
Și la el toți se înhamă.
Trag, întind, dar ieu de samă
Că sacu' stă neclintit,
Căci se trăgea neunit.
Racul înapoi se da,
Broasca tot în sus salta,
Știuca foarte se izbea
Și nimic nu isprăvea.
Nu știu cine-i vinovat;
Însă, pe cât am aflat,
Sacul în iaz nu s-au tras,.
Ce tot pe loc au rămas.

Așa-i și la omenire,
Când în obștii nu-i unire.

Leul la vânat

Leu', lupu', vulpea și câinele odat'
Ca niște buni vecini, s-au fost alcătuit
Cu toții întrunit,
Să umble la vânat:
Și ce vor căpăta să-mpartă măsurat.
Se-ntâmplă dar, că vulpea-ntăi
Un cerb frumos au prins,
Și adunând pe toți ai săi,
Spre jertvă l-au întins.
– Acum e treaba me, băieți,
Le zisă leu' lor.
Voi trebui numai să vedeți
Cum eu împart ușor.
Și dispicând îndat' pe cerb în patru părți,
Au zis: – Aceste sunt frățeștile bucăți.
Și iată: *ce întăi* e parte me de frate:
Al doile, pe drept ca unui leu se cade;
Ș-ace *al triile*, tot mie se cuvine,
Precum voi știți prea bine,
Iar de *al patrele*, oricare s-ar atinge,
Pe loc îl voi învinge.

Musca

De la arat un plug
Venea încet spre casă
Și, la un bou pe jug,
O muscă se-așăzasă.
Iar ei, spre-ntâmpinare,

O altă muscă-n zbor
Îi face întrebare:
– De unde, dragă sor' ?
– Şi mai întrebi de unde! –
Ei musca îi răspunde
C-un aer supărat –
Au nu pricepi ce facem?
Nu vezi că noi ne-ntoarcem
Din câmp, de la arat !

Spre laudă deşartă
Mulţi zic: noi am lucrat,
Când ei lucrează-n faptă,
Ca musca la arat.

C. NEGRUZZI

(1808-1868)

Cămila și vulpea

[După Antioh Cantemir]

Cămila mult geloasă văzând un țap odată
Cu coarnele cum bate de câni încungiurat,
A început în sine a blestema pre soartă
Zicând: – Ce ticăloasă eu parte am luat!
Un trup frumos și mare să fie fără coarne,
Să nu aib eu o armă ca slava să-mi lățesc,
Ca dușmanii mei lesne în praf să se răstoarne!
(Geloșii felurite de pricini născocesc
Când vor să tot cârtească.) Așa se tânguiește
Cămila mergând tristă cu capu-n jos plecat,
Dar o vicleană vulpe ce-n drum o întâlnește,
Împărtășire multă la soartă-i a luat.
Cămila de-amăruntul își spune scârba toată.
– Cunosc – răspunde vulpea – că mare ai cuvânt,
Dar eu am mijloc sigur ca să te fac cornată.
Colo-n pădurea ceea un loc e în pământ,
De drum prea departe; îl vei afla sub zare:
Se cheamă vizunie: la ea oricine-a mers
Și capul său plecându-și a stat păzind răbdare,
Fără de prelungire cu coarne s-a ales,
Precum berbecii, boii și țapii dau dovadă.
Această sfătuire cămilei a plăcut;
Ea nici gândea că leul în vizunii să șeadă,
Dar cine cată coarne, la minte e cam scurt.
Cămila iute-aleargă, cu mare bucurie

Găsește acea bortă sub niște frasini vechi,
Și capul își afundă îndată-n vizunie,
Iar leul cu cruzie o prinde de urechi.
Ea trage, el nu lasă, păn' ce-n sfârșit scăpând,
Acasă se întoarce urechile lăsând.

O iubitori de slavă! Pre voi v-am arătat,
Fiinţa de cămilă spre laudă v-am dat.
Cunoaşteți că acela ce fala tot goneşte
Cu râsul și ocara ades se pomeneşte.



GRIGORE ALEXANDRESCU

(c. 1810 – 1885)

TOPORUL ȘI PĂDUREA

Minuni în vremea noastră nu văz a se mai face
Dar că vorbea odată lemne și dobitoace,
Nu rămâne-ndoială; pentru că de n-ar fi,
Nici nu s-ar povesti.
Și caii lui Ahil, care proorocea,
Negreșit că au fost, de vreme ce-l trăgea.
Întâmplarea ce știu și voi s-o povestesc,
Mi-a spus-o un bătrân pe care îl cinstesc
Și care îmi zicea
Că și el o știa
De la strămoșii lui,
Care strămoși ai lui zicea și ei c-o știu
De la un alt strămoș, ce nu mai este viu
Și p-ai cărui strămoși, zău, nu poci să vi-i spui.

Într-o pădure veche, în ce loc nu ne pasă,
Un țăran se dusese să-și ia lemne de casă.
Trebuie să știți însă, și poci să dau dovadă,
Că pe vremea aceea toporul n-avea coadă.
Astfel se încep toate: vremea desăvârșaște
Orice inventă omul și orice duhul naște.
Așa țăranul nostru, numai cu fieru-n mână,
Începu să sluțească pădurea cea bătrână.
Tufani, palteni, ghindari se îngroziră foarte:
– Tristă veste, prieteni, să ne gătim de moarte, –
Începură să zică – toporul e aproape!

În fundul unei sobe țăranu-o să ne-ngroape!
– E vreunul d-ai noștri cu ei să le ajute?
Zise un stejar mare, ce avea ani trei sute
Și care era singur ceva mai la o parte.
– Nu. – Așa fiți în pace: astă dată-avem parte;
Toporul și țăranul alt n-o să izbutească,
    Decât să ostenească.
    Stejaru-avu dreptate:
După multă silință, cercări îndelungate,
Dând în dreapta și-n stânga, cu puțină sporire,
Țăranul se întoarse fără de izbutire,
Dar când avu toporul o coadă de lemn tare,
Puteți judeca singuri ce tristă întâmplare.

Istoria aceasta, d-o fi adevărată,
    Îmi pare că arată
    Că în fiește țară
Cele mai multe rele nu vin de pe afară,
Nu le aduc streinii, ci ne le face toate
Un pământean de-ai noștri, o rudă sau un frate.

ELEFANTUL

        În vremea de demult, dobitoacele toate,
De împăratul Leu sătule, dezgustate,
        Își aleseră lor
        Un alt stăpânitor,
Pe domnul Elefant, cu nasul învârtit,
Puternic îndestul, dar însă necioplit,
Și de cap tare, gros, cât vreți să socotiți.
Însă ca să puteți să vi-l închipuiți,
        Mă grăbesc să vă spui
        O judecată-a lui.
        Noul stăpânitor,

Cât s-a orânduit,
Puse-n slujbă pe boi,
Iar lupu mâncător
Se făcu favorit
Și ministru la oi.
Vă las să judecați,
Câți miei fură mâncați,
Și câte oi sluțite
De fiarele cumplite!
În zadar fac strigare
Oile-mpovărate,
Chip nu e de scăpare,
Și plângeri necurmate
Ce vin de pe la turme
Răul nu pot să-l curme.
Lupul dar își urmează
A sa nelegiuire,
Căci, de ce se lucrează
Craiul n-are de știre;
Ba câte lupul spune
Le ia toate de bune.
A! când o să ne vie
O zi de bucurie,
Zi foarte așteptată,
Și scumpă în nevoi,
Ca să vedem odată
Pe lupi mâncați de oi?
„O! asta nu se poate",
Zic unii-alți în lume.
Domnii mei, se pot toate,
Deși le spui drept glume.
Apoi, știți dumneavoastră
Că oaia este proastă,
Și că nădejduiește
Aceea ce dorește.
Eu cu încredințare

Am auzit odată,
La o turmă cam mare,
O vorb-așa ciudată.
Dar cum poci ști ce spune
Oile între ele?
Pentru astă minune
Am cuvintele mele.

Acum, să venim iar la vorba începută:
Văzând bietele oi că toate o să piară,
După lungi chibzuiri s-aleseră o sută
Și merseră la crai izbăvire să ceară.
Craiul sta ocolit d-o număroasă curte:
Cerbii cu coarne lungi, urșii cu coade scurte
Alcătuia un ștab[1] vrednic a fi privit.
Un berbece-nvățat, ce știa să citească,
Se-nfățișă smerit, și-ncepu să vorbească:
– Ne rugăm să ne-asculți, craiule strălucit!
Și să întorci spre noi mila măriei-tale.
Starea-n care ne-aflăm e vrednică de jale,
Pentru că domnu Lup, ministru ce ne-ai dat,
În loc a ne păzi, de tot ne-a-mpuținat.

Domnul Lup, întrebat,
Răspunse cu glas mare:
– Stăpâne luminat!
Nici un cuvânt nu are:
Când le-am năpăstuit?
Când am scos biruri grele?
Eu iau obicinuit
De oaie câte-o piele.
Dar prostimea ciudată
Așa e învățată,

---

[1] *Ștab* – stat-major.

Și făr-a ști ce cere
Va nencetat să zbiere.

Măreţul elefant, după ce se gândește,
Dă de trei ori din cap și lupului vorbește:
– Ascultă, zice, și ia aminte
La ale noastre crăiești cuvinte.
Cât pentru-o piele, treacă și meargă,
Fiindcă singur spui c-ai dreptate.
Dar pentru c-astăzi oaia aleargă
La mila noastră, care mult poate,
O iert: de dajdii fie scutită;
Ale ei plângeri voi să le-ascult;
Și decât pielea obicinuită
Să nu poţi cere un păr mai mult.

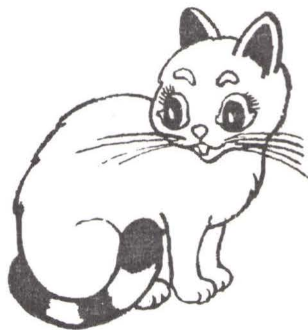
Șoarecele și pisica

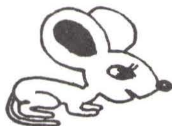
Un șoarece de neam, și anume Raton,
Ce fusese crescut su' pat la pension,
Și care în sfârșit, după un nobil plan,
Petrecea retirat[1] într-un vechi parmazan,
Întâlni într-o zi pe chir[2] Pisicovici,
Cotoi care avea bun nume-ntre pisici.
Cum că domnul Raton îndată s-a gătit
Să o ia la picior, nu e de îndoit.
Dar smeritul cotoi, cu ochii în pământ,
Cu capu-ntre urechi, cu un aer de sfânt,
Începu a striga: – De ce fugi, domnul meu?
Nu cumva îţi fac rău? Nu cumva te gonesc?
Binele șoricesc cât de mult îl doresc
Și cât îmi ești de scump, o știe Dumnezeu!
Cunosc ce răutăţi v-au făcut fraţii mei,
Și că aveţi cuvânt să vă plângeţi de ei;

[1] *Retirat* – retras (de la fr. *retiré*).

[2] *Chir* (grecism) – domn, jupân.

Dar eu nu sunt cum crezi; căci chiar asupra lor
Veneam să vă slujesc, de vreți un ajutor.
Eu carne nu mănânc; ba încă socotesc
De va vrea Dumnezeu, să mă călugăresc.
La ast frumos cuvânt, Raton înduplecat,
Văzând că Dumnezeu de martur e luat,
Își ceru iertăciuni și-l pofti a veni,
Cu neamul șoricesc a se-mprieteni.
Îl duse pe la toți, și îl înfățișă
Ca un prieten bun ce norocu' le dă.
Să fi văzut la ei jocuri și veselii!
Căci șoarecii cred mult la fisionomii,
Ș-acestui străin atâta de cinstit
Nu le înfățișa nimic de bănuit.
Dar într-o zi, când toți îi deteră un bal,
După ce refuză și limbi și cașcaval,
Zicând că e în post și nu poate mânca,
Pe prietenii săi ceru a-mbrățișa.
Ce fel de-mbrățișări! Ce fel de sărutat!
    Pe câți gura punea,
    Îndată îi jertfea;
Încât abia doi-trei cu fuga au scăpat.
    Cotoiul cel smerit
    E omul ipocrit.





Privighetoarea și măgarul

Nenorocita privighitoare
Cânta-n pădure a ei durere,
Natura-ntreagă da ascultare,
Tot împrejuru-i era tăcere.

Alții în locu-mi ar descri poate
Acele tonuri neimitate,
Glasul acela-nmlădiitor,
Ce c-o-ntorsură[1] lină, ușoară
Treptat se urcă și se coboară,
Plin de simțire, plin de amor.

Eu vă spui numai că despărțirea
Și suvenire pline de jale,
Că nedreptatea, nelegiuirea,
Era sujetul cântării sale.

Un măgar mare ce-o ascultase,
Și ca un aspru judecător
Capul pleoștise, sau ridicase
Câte-o ureche,-n semn de favor,

Ieși-nainte să-i dea povață,
Și c-o neroadă încredințare:
– Am fost, îi zise, aci de față,
Dar zău nu-mi place a ta cântare.

Cu toate-acestea, am nădejdi bune,
De nu îți pare lucru prea greu
La niște reguli a te supune,
Luând de pildă cântecul meu.

---

[1] Mlădire, modulație a vocii când se cântă

Atunci începe cu bucurie
Un cântec jalnic și necioplit,
Încât de aspra lui armonie
Toată pădurea s-a îngrozit.

Privighetoarea, fără sfială,
Zise: – Povața e în zadar;
Căci d-aș urma-o, nu e-ndoială
Că eu în locu-ți aș fi măgar.

Câinele și cățelul

– Cât îmi sunt de urâte unele dobitoace,
Cum lupii, urșii, leii și alte câteva,
Care cred despre sine că prețuiesc ceva!
De se trag din neam mare,
Asta e o-ntâmplare:
Și eu poate sunt nobil, dar s-o arăt nu-mi place.
Oamenii spun adesea că-n țări civilizate
Este egalitate.
Toate iau o schimbare și lumea se ciopleşte,
Numai pe noi mândria nu ne mai părăsește,
Cât pentru mine unul, fieștecine știe
C-o am de bucurie
Când toată lighioana, măcar și cea mai proastă,
Câine sadea îmi zice, iar nu domnia-voastră.
Așa vorbea deunăzi cu un bou oarecare
Samson, dulău de curte ce lătra foarte tare.
Cățelul Samurache, ce ședea la o parte
Ca simplu privitor,
Auzind vorba lor,
Și că nu au mândrie, nici caprițiI deșarte,
S-apropie îndată
Să-și arate iubirea ce are pentru ei:
– Gândirea *voastră* – zise – îmi pare minunată,

Și simtimentul *vostru* îl cinstesc, frații mei.
– Noi, frații tăi – răspunse Samson plin de mânie –
Noi, frații tăi, potaie!
O să-ți dăm o bătaie
Care s-o pomenești.
Cunoști tu cine suntem, și ți se cade ție,
Lichea nerușinată, astfel să ne vorbești?
– Dar ziceați... – Și ce-ți pasă? Te-ntreb eu ce ziceam?
Adevărat vorbeam
Că nu iubesc mândria și că urăsc pe lei,
Că voi egalitate, dar nu pentru căței.

Aceasta între noi adesea o vedem,
Și numai cu cei mari egalitate vrem.

Dreptatea leului

Leul, de multă vreme, râdicase oștire,
Să se bată cu riga[1] ce se numea Pardos[2];
Căci era între dânșii o veche prigonire,
Și gâlcevire mare, pentru un mic folos.
Vrea, adică, să știe
Cui mai mult se cuvine
Să ție pentru sine
Un petec de câmpie
Și un colț de pădure, de tot nensemnător,
Ce despărțea ținutul și staturile lor.
Acum sânge mult curse, și multe luni trecură,
Făr-a se putea ști
Cine va birui.
Elefantul năsos,
Și bivolul pieptos,

[1] *Rigă* – rege.
[2] *Pardos* – denumirea populară a leopardului.

Cu lupul coadă-lungă,
Multe izbânzi făcură.
Fieșcare tulpină era plină de sânge.
Ici se vedea un taur jumătate mâncat;
Lângă el un tovarăș ce zbiară și îl plânge;
Colo, un porc sălbatec fără două picioare;
Și mai la vale, vulpea se tăvălește, moare,
Oftând după curcanii ce încă i-au scăpat!
Iar mai vrednic de jale era viteazul urs,
De două coarne groase în inimă pătruns.
Leul, văzând că lupta nu se mai isprăvește,
Trimise la maimuță, vestită vrăjitoare,
Ce spun că știe multe, și că proorocea
Întâmplările toate, după ce se trecea;
Trimise, zic, la dânsa să-i facă întrebare
Cum poate să ajungă sfârșitul ce dorește.
Ea se puse pe gânduri, tuși, apoi răspunse,
Rozînd cu mulțumire darurile aduse:
– Ca să poată-mpăratul lesne să biruiască,
Trebuie să jertfească
Pe acel ce în oaste e decât toți mai tare,
Mai vestit în războaie, mai vrednic și mai mare.
Auzind astea leul strânse a sa oștire:
– Lighioanelor! – zise – viu să vă dau de știre
Că astăzi din noi unul trebuie să murim:
Așa va proorecul. Rămâne-acum să știm
Cine este mai tare.
Cât pentru mine unul, cum vreți... dar mi se pare
Că nu prea sunt puternic, căci pătimesc de tuse.
Vulpea era aproape: – Ce-are a face! – răspunse –
Înălțimea-ta ești
Oricât de slab poftești.
– Dar și puterea noastră
E îndestul de proastă,
Strigară tigrii, urșii, și cu un cuvânt toate
Lighioanele-acelea ce erau mai colțate.

– Nu rămâne-ndoială, le răspunse-mpăratul.
Iepurile, sărmanul – crez că-l trăgea păcatul,
Sau păcate mai multe
De moșii lui făcute –
Veni să-și dea părerea. Dar toți cât îl zăriră
Asupră-i năvăliră.
– Ia vedeți-i! strigară. Cu bună-ncredințare
El este cel mai tare!
S-ascundea urecheatul, și nu-i plăcea să moară
Ca să ne facă nouă biruința mai ușoară!
Pe el, copoi! Loați-l: el era să-mplinească
Ce ne-a zis proorocul din porunca cerească!
Câinii atunci săriră
Și-n grab' ți-l jupuiră.
Se află vreo țară, unde l-așa-ntâmplare
Să se jertfească leul? Nici una, mi se pare.
Nu știu cum se urmează, nu pricep cum se poate,
Dar văz că cei puternici oriunde au dreptate.

Lupul moralist

V-am spus , cum mi se pare, de nu îți fi uitat,
Că lupul se-ntâmplase s-ajungă împărat.
Dar fiindcă v-am spus-o, voi încă să vă spui
Ceea ce s-a urmat subt stăpânirea lui.
Auzind împăratul că-n staturile sale
Fac năpăstuiri multe păroșii dregători.
Că pravila stă-n gheare, că nu e deal sau vale
Unde să nu vezi jertfe mai mulți prigonitori[1],
Porunci să se strângă obșteasca adunare,
Lângă un copaci mare;
Căci vrea pe unii-alții să îi cam dojenească,
Și-n puține cuvinte
Să le-aducă aminte

[1] *Prigonitor* – aici cu sensul de: împricinat.

Datoriile lor.
Toți se înfățișară: și-nălțimea lupească
Începu să vorbească
C-un glas dojenitor:
– Domnilor de tot felul! Bune sunt astea toate?
Datoriile slujbei astfel le împliniți?
Nu aveți nici sfială, nici frică de păcate,
Să faceți nedreptate și să năpăstuiți?
Toate slujbele voastre țara vi le plătește:
Încă, pe la soroace,
Câte un dar vă face.
Dar reaua nărăvire,
Ce o aveți din fire,.
Nu se tămăduiește.
Vedeți cu ce morți grele
Se isprăvesc din lume,
Și cum lasă rău nume
Acei care fac rele.
Gândiți-vă că poate veți da cuvânt odată,
La-nalta judecată.
Gândiți-vă la suflet, și luați de la mine
Pildă a face bine.
Ast cuvânt minunat,
Pe care domnul lup auz că l-a-nvățat,
Trecând pe lângă sat,
La ziua unui sfânt, când preotul citea
Și propoveduia,
Pe mulți din dregători să plângă i-a-ndemnat.
– E! ce ați hotărât, jupâni amploiați?
Oare-o să vă-ndreptați? –
Îi întrebă atunci înălțimea-mblănită,
Ce purta o manta de oaie jupuită –
Spuneți, o să schimbați purtarea-vă cea proastă?
– Să trăiți la mulți ani, dobitocia-voastră –
Răspunse un vulpoi, în slujbe lăudat –
Ne poate fi iertat

Să vă-ntrebăm smerit, de vreți a ne-arăta,
De unde-ați cumpărat postavul de manta?

Când mantaua domnească este de piei de oaie,
Atunci judecătorii fiți siguri că despoaie.

Boul și vițelul

Un bou ca toți boii, puțin la simțire,
În zilele noastre de soartă-ajutat,
Și decât toți frații mai cu osebire,
Dobândi-n cireadă un post însemnat.

„Un bou în post mare?" Drept cam ciudat vine,
Dar asta se-ntâmplă în orcare loc:
Decât multă minte, știu că e mai bine
Să ai totdauna un dram de noroc.

Așa d-a vieței veselă schimbare
Cum și de mândrie boul stăpânit
Se credea că este decât toți mai mare,
Că cu dânsul nimeni nu e potrivit.

Vițelul atuncea plin de bucurie,
Auzind că unchiul s-a făcut boier,
Că are clăi sumă și livezi o mie:
„Mă duc, zise-ndată, nițel fân să-i cer."

Făr-a pierde vreme, vițelul pornește.
Ajunge la unchiu, cearcă a intra;
Dar pe loc o slugă vine și-l oprește;
– Acum doarme – zice – nu-l poci supăra.

– Acum doarme? ce fel! pentru-ntâia dată
După prânz să doarmă! Obiceiul lui

Era să nu șază ziua niciodată;
Ast somn nu prea-mi place, și o să i-o spui.

– Ba să-ți cauți treaba, că mănânci trânteală,
S-a schimbat boierul, nu e cum îl știi;
Trebuie-nainte-i să mergi cu sfială,
Priimit în casă daca vrei să fii.

La o mojicie atâta de mare,
Vițelul răspunde că va aștepta;
Dar unchiul se scoală, pleacă la plimbare,
Pe lângă el trece făr-a se uita.

Cu mâhnire toate băiatul le vede,
Însă socotește că unchiu-a orbit;
Căci fără-ndoială nu putea a crede
Că buna sa rudă să-l fi ocolit.

A doua zi iarăși prea de dimineață,
Să-i găsească vreme la dânsul veni:
O slugă, ce-afară îl vedea că-nghează,
Ca să-i facă bine, de el pomeni.

– Boierule – zise – așteaptă afară
Ruda dumitale, al doamnei vaci fiu.
– Cine? a mea rudă? mergi de-l dă pe scară.
N-am astfel de rude, și nici voi să-l știu.

Vulpea liberală

Vulpea fără-ncetare
Striga în gura mare
Că de când elefantul peste păduri domnește
Trebile merg la vale și lumea pătimește.
Că este nedreptate

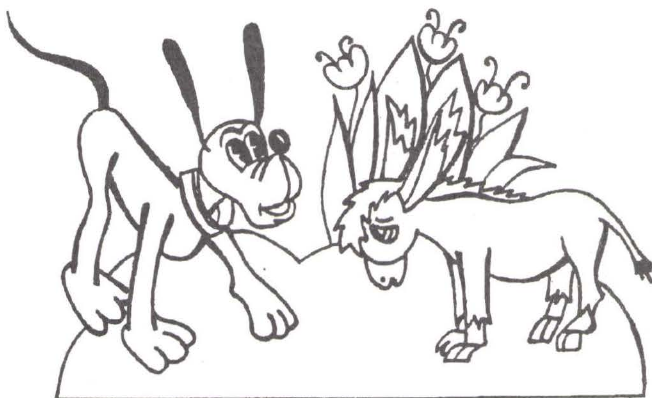
Să va să cheltuiască
Veniturile toate
Pentru masă crăiască.
D-acestea elefantul, cât a luat de știre,
Temându-se, cu dreptul, de vreo răzvrătire,
Pe iepure la vulpe cu un bilet trimise,
O invită la curte, o-mbrățișe și-i zise:
– Am aflat, jupâneasă, că ai mare talent.
Voi să te pui în pâine;
Și începând de mâine
Îți dăm cu mulțumire,
Ca un semn de cinstire,
Al găinelor noastre întins departament:
Caută-ți bine treaba.
– Pe seama mea te lasă,
Răspunse oratorul și, sărutându-i laba,
Se întoarse acasă.
În ziua viitoare,
Vulpea ca totdeauna veni la adunare;
Dar însă oblojită, pe subt barbă legată,
Și cu un lipan mare la cap înfășurată.
– Ce ai, de ești astfel? o întrebară toate.
– Îmi e rău de aseară, îmi e rău cât se poate,
Și cu trebile țării să mă lăsați în pace.
Craiul știe ce face;
El nencetat gândește la al obștii folos.
Adio! sunt bolnavă: m-am înecat c-un os.

Cunosc mulți liberali, la vorbă ei se-ntrec,
Dar până în sfârșit cu oase se înec.

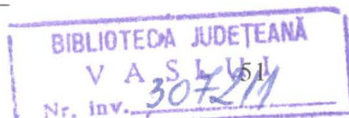
Câinele și măgarul

Cu urechea pleoștită, cu coada-ntre picioare,
Câinele, trist și jalnic, mergea pe o cărare.

După îndestul umblet, iată că-l întâlnește
  Un măgar, și-l oprește:
  – Unde te duci? îi zise,
Ce rău ți s-a-ntâmplat? Știi, parcă te-a plouat,
  Așa stai de mâhnit.
– Dar[1] sunt nemulțumit.
La împăratul Leu în slujbă m-am aflat:
  Însă purtarea lui,
  De e slobod s-o spui,
M-a silit în sfârșit să fug, să-l părăsesc,
Acum cat alt stăpân; bun unde să-l găsesc?
– Numai d-atât te plângi? măgarul întrebă:
Stăpânul l-ai găsit, îl vezi, de față stă.
Vino numaidecât la mine să te bagi:
  Eu îți făgăduiesc
  Nu rău să te hrănesc;
Nimic n-o să lucrezi, nici grijă n-o să tragi.
La propunerea sa, câinele i-a răspuns:
– Ascultă-mă să-ți spui: e rău a fi supus
La oricare tiran; dar slugă la măgar
E mai umilitor, și încă mai amar.



[1] Da.





DIMITRIE BOLINTINEANU

(1819-1872)

Calul și mistrețul

Un mistreț odată turburase râul
Unde calul, mândru, căci nu știa frâul,
        Merse de bău;
        Ceartă se născu.
Calu-n ajutoru-i pe om îl chema,
Ca amic îl lasă a-l încăleca.
Apoi se întoarce către inamic,
Cavalerul trage sabia: „Guic!..."
        Bietul mistreț moare
Culcat sub picioare.
        Apoi către cal
        Zise triumfal:
– Mie-mi pare bine că eu te-am scăpat:
Cu prilegiu-acesta eu te-am înfrânat:
Aflai ce servitii poti să faci tu mie.
Zice și conduce calul în robie.
– O, ce fără minte astăzi m-am purtat! –
Strigă-atuncea calul foarte întristat –
De mistrețu-acela căutând răzbuna,
Iată-mă-n robie pentru totdauna!

Bufonul

Un bufon la teatru, unde-atrase lume
        Ca să facă glume,

Învelește capul în mantila sa,
Ca purcel începe de a guița.
Dar atât de bine încât toți credeau
Că purcelul țipă; proștii aplaudau.
Un țăran se scoală, strigă către lume:
– Eu fac mult mai bine asemenea glume.
Apoi dă de știre că p-a doua zi
El are mai bine a le guiți.
Multă lume vine, dar e prevenită,
Buful iar guiță, lumea e răpită:
Dar țăranul nostru, adevăr ascunde
Un purcel sub glugă, nimeni nu pătrunde
Astă stratagemă! Și cu mâna sa
El ciupi purcelul care guița
Lumea strigă-atuncea că acest țăran
Nu imită bine purcelul bălan,
Și să-l dea afară; dar țăranu-ndată
Scoate chiar purcelul și la toți l-arată.
– Iată – el le zice de mai multe ori –
Cât sunteți cu toții buni judecători!

VASILE ALECSANDRI

(1818 – 1890)

Zimbrul și vulpea

Pe-o pajiște întinsă, cu flori îmbelșugată,
Păștea zimbrul voios,
Când, pe furiș, prin iarbă, o vulpe tupilată
I s-arătă și-i zise cu glas foarte duios:
– O, zimbrule puternic! o, mult slăvite doamne!
Se poate-a ta mărire să pască pe câmpii,
Supusă, ca noi proștii, la ploile de toamne,
La vânt, la ger, la muște, l-a iernii vijelii?
Au nu gândește oare că-n vremile trecute
S-a prefăcut în zimbru un falnic Dumnezeu?
Chiar eu cu-a mele labe de hrană-ți voi aduce,
Că soarele s-ar pierde pe căi necunoscute
De n-ar domni un zimbru în zodiacul său!
Ah! scumpul meu prietin! dă-mi voie a te duce
Într-un palat de cinste în care nencetat
Chiar eu cu-a mele labe de hrană-ți voi aduce
Și te-oi feri de dușmani cu-al meu protectorat.
– Ei, te cunosc, șirată!
Răspunse zimbrul meu,
Ai râs și tu în viață de-o cioară îngâmfată,
Și de atunci, sărmano, tot caș visezi mereu!

G. SION

(1822-1892)

Doi stigleți

Un bătrân stiglete se prinsese-n plasă,
Cel care-l prinsese îl aduce-n casă.
Îl ia de-aripioare cu chip delicat;
Într-o colivie îi dă de mâncat
Semințe mărunte, in, mei, apă bună,
Și c-un alt stiglete june-l împreună.
Iat-o în sclavie, biata păsărea!
Adio câmpia care îi plăcea!
Dintr-un colț într-altul strâmta închisoare
El mereu o cearcă, vrând să se strecoare;
Dar dă tot de gratii cari-l țin în loc!
Și mereu revarsă dorul său cu foc:
– Așadar aicea o să mor, vai mie!
N-o să mai am voie să zbor pe câmpie!...
Camaradul june, care-a fost născut
Chiar în colivie și n-a cunoscut
Viața de câmpie, se înduioșează.
Și mai lângă dânsul merge de s-așează:
– Ce ai? îl întreabă – Ce te întristezi?
Sau nu ai de toate aici unde șezi?
Totdauna, dragă, aici ni se pune
Apa și mâncarea, proaspete și bune.
Apoi eu, din parte-mi, mă voi îngriji
Orișice a-ți face, spre a mă iubi.
Dorul, suferința, aud că s-alină
Când iubirea dulce inimele-mbină.
Nu-ți întoarce gândul spre câmpii mereu,

Aud că acolo traiul e mai rău.
Ninsori, ploi și grindini, păsările-nghează;
Vinderei[1] și ulei iau dulcea vieață.
Liniștea nici noaptea nu o pot gusta;
Abia închid ochii spre a dormita,
Și fără de veste chiar din cuib le-apucă
Cucuveaua care umblă ca nălucă.
Astfel de vieață este chin curat;
Cine o dorește este fermecat.
Crede-mă, aicea este mult mai bine.
Dar de ce taci astfel, scumpul meu vecine?
Dac-ai ști cât te ador eu!
Cum aș vrea tot vesel să te văz mereu!
– Ah! zice captivul, a mea veselie
S-a dus cu vieața ce-aveam pe câmpie!
Să mai fiu ferice eu nu voi putea
Fără să recapăt libertatea mea.

Calul și locomotiva

La o stațiune a căii ferate,
Un cal vine-odată cu nările-umflate;
Vede acea machină[2] ce mănâncă foc
Gata ca să plece, stând încă pe loc.
Necăjit îi zice:
– Dar ce faci aice?
Ce tot țipi mereu
La auzul meu?
Ehei, jupâneasă
Fermecătoreasă!
În deșert voiești
Ca să umilești
Strălucitul nume
Care-l am pe lume.
Eu sunt destinat

[1] *Vindireu* – specie de șoim.
[2] Mașină.

A fi premiat:
Iar tu, sfărâmată,
Ca mâni lepădată,
Ai să putrezești,
Ai să ruginești,
Sau or să te vânză
Ca pe-un cot de pânză,
Ca un lucru prost,
Ca când n-ai fi fost.
Nu cumva îți vine
Să te-ntreci cu mine?
– Ba preabucuros,
Cal lăudăros!

Machina pornește,
Țiuie, vuiește,
Muge ca un taur
Și ca un balaur;
Merge ca furtuna,
Și o ține una.
Calul galopează,
Fuge și rânchează,
Zboară pe câmpie
Ca o vijelie,
Dar mult nu trecu,
Și calul căzu;
Obosit de tot,
Se opri în bot;
Muri, vai de el,
Ca un biet mișel!
Dar rivala sa?
Ea mereu zbura.

Când știința, arta sunt în concurință,
Proasta ignoranță cade-n neputință.
Cine va progresul să-l mai țină-n loc
Este, ca și calul, un biet dobitoc.

CONSTANTIN D. ARICESCU

(1823-1886)

ARICIUL ȘI VIESPELE

Un roi de mari viespe un arici zăriră,
Și din zbor grămadă la el năvăliră.
Învălit în țepe, tari și îndesate,
Sta ascuns ariciul ca într-o cetate.
Viespele turbate-i tot da ocol,
Pântre ghimpi la piele cătând un loc gol;

De câte ori însă pe el s-aruncau,
D-atâtea ori ghimpii greu le sângerau;
Pierzând dar răbdarea, ariciul se scoală;
Viespele atuncea la bot dau năvală;
Ariciul se strânge și ele-ntâlnesc
De țepi o pădure, și se păcălesc...
Iată-le înfipte ca-n spânzurătoare.

Ariciul le zice: – Nu vă dau iertare,
Căci ați vrut cu mine să vă măsurați.
Lupta ați cătat-o? Aide, vă luptați.
Ce! de ghimpii voștri o să mă tem eu,
Când în luptă birui chiar șarpe și leu?
Numai omul singur e învingător:
Căci pe ast glob e un creator.

Ghem se face-ariciul, s-a rostogolit,
Și viespele rele toate au pierit.

G. CREȚEANU

(1829-1887)

Greierele și furnica

Furnica laborioasă
   Vara toată a lucrat,
Și provizie mănoasă
Pentru iarnă-a adunat;

Greierul în nepăsare,
Pe frumoase nopți de mai,
O ducea într-o cântare
Dulce ca șoptiri din rai.

La a stelelor lumină,
Pe când greierul cânta,
Furnica, a sa vecină,
Cu plăcere asculta.

Vara trece, iarna vine,
Și natura s-a-ntristat;
S-au dus nopțile senine,
Arborii s-au scuturat.

Greierul nu mai găsește
Cu-nlesnire hrana sa;
Cântecul îi amorțește,
Viața-ncepe a-l apăsa.

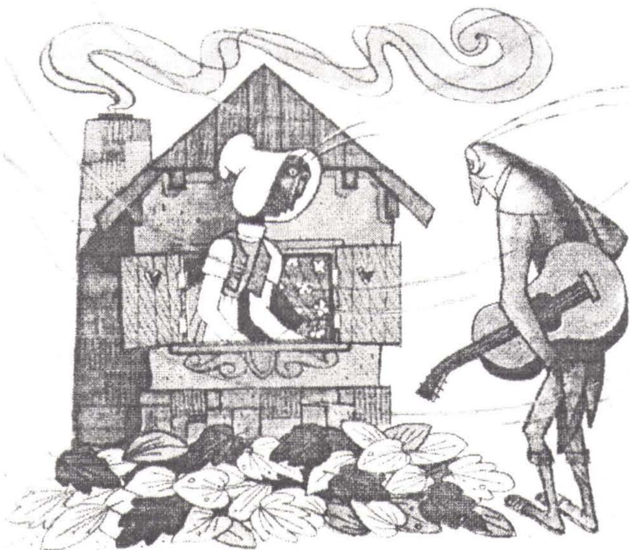
Furnica, care îl vede
Pricepe de ce e trist;

Fără un minut a pierde,
Aleargă l-al său artist;

Împărțind pe jumătate
Provizia ce avea:
– Am venit să-ți plătesc, frate, –
Zice – datoria mea;

Cu cântarea ta duioasă
Vara mult m-ai dezmierdat;
Ascultându-te, voioasă,
Pentru doi eu am lucrat.

Câți la bine ne convie,
Să-nvățăm a-i respecta;
A lucra e-o datorie,
O vocare[1] a cânta.



[1] Vocație.

N. T. ORĂȘANU
(1833-1890)

MELCUL ȘI CIOARA

– Bună ziua, melculeț –
Zise cioara cu dispreț
Unui melc ce, cocoțat
Pe un arbore înalt,
Sta lipit d-o frunzișoară
Și cu coarnele afară –
Rogu-te, spune-mi și mie
Prin ce mare măiestrie
Te-ai urcat aicea sus?
Tu ce pân' ieri, frățioare,
Erai călcat în picioare,
Și astăzi unde-ai ajuns!
Melcul râse cu-ironie
De a cioarei nerozie
Și acest răspuns i-a dat:
– Ca mulți oameni ce în lume
Au ajuns a-și face nume,
M-am *târât* și m-am *urcat*.

I. L. CARAGIALE

(1852-1912)

Boul și vițelul

Un bou, ca toți boii, puțin la simțire,
În zilele noastre de soart-ajutat...
Învață la școală cartea de cetire,
Și ajunse boul un bou învățat.

Mare lucru-n lume e și învățătura!
Ține loc de multe, chiar și de talent...
Printr-o bună școală, rafinezi natura;
Din vițel poți scoate un bou eminent.

Nu încape vorba, între animale,
Un așa specimen greu să mai găsești...
Să citească zilnic feluri de jurnale,
Rumegând atâtea știri politicești.

Astfel, eminentul, în curent cu toate,
Iată, pe nepotu-i tânăr l-a-ntâlnit:
– Unchiule, cum merge? Excelent, nepoate!
A mai grea problemă s-a și rezolvit.

– Unchiule, iar, glume! – Ba deloc, băiete!
Sunt de-acord cu toții, foarte sigur știu...
Să m-asculți pe mine, eu citesc gazete;
Tu nu știi nimica, ești un ageamiu.

Mă-ndoiam eu însumi; m-am convins, în fine,
C-am scăpat de-acuma de orice nevoi;

Ni sunt deopotrivă voitori de bine
Și au multă milă cei mai mari de noi.

N-au pierit zadarnic, astă-primăvară,
Dintre noi atâția ca la zalhana[1]!
Drepturile noastre sfinte triumfară:
O s-avem izlazuri... dacă ni le-or da...

A rămas vițelul ca un gură-cască,
Fericit că-n fine sacra speț-a lui
O avea de-acuma din belșug să pască
Ș-o purta mai lesne greul jugului.

---

[1] *Zalhana* – abator.

CINCINAT PAVELESCU

(1872-1934)

Trandafirul și stejarul

Cel mai obraznic din stejari
Certa modestul trandafir:
– Zău, de-ndrăzneala ta mă mir,
Cu mine tu să te compari?
Cu vârful meu eu sparg azurul
Și sunt prieten cu vulturul,
Și trunchiul meu nu sunt în stare
Trei oameni să-l coprindă;
Ar trebui să mă admiri!

– Așa e, dar tu faci doar ghindă,
Și eu fac trandafiri.

Bradul și firul de iarbă

Un brad înalt, semeț, voinic,
Privind un fir de iarbă mic,
Zicea-ngânfat: – În zece ani cât m-am suit,
Sărmane fir nenorocit,
Și tu ești tot cum te-am lăsat
Pe când alături petreceam;
În umbra ta necunoscută,
Abia c-o palmă te-ntreceam
Și astăzi te întrec c-o sută.

Și vezi, sunt bun că-mi amintesc
Și-am drept să fiu orgolios
Căci ai rămas atât de jos,
Abia, abia te mai zăresc.

Firul de iarbă îi zise: – Bine,
Ești mai înalt, e drept, vecine,
Și totuși între noi, îmi pare
Că e grozavă-asemănare:
Oricât te-ai înălța în vârf,
Cu fruntea-n nori sau în lumină,
O, nu uita – ai rădăcină
Tot ca și mine, în pământ.

G. RANETTI
(1875-1928)

Gheata și șoșonul

În ziua de... dar ce importă data?
Un biet șoșon voi
A convorbi
Cu gheata.
Aceasta își ciuli urechea
Și cu dezgust privind perechea
De șoșoni, nu tocmai noi,
Plini de praf și de noroi
Zise:
– Mi se
pare
Că îndrăzneala ta, șoșon, e mare.
Nu vezi cât ești tu de bocciu
Și de murdar?
Pe când fasonu-mi cilibiu
Podoabă-ar fi-ntr-un galantar!
Pingeaua mea-i curată
Am piele delicată
Și ascuțit bot am
Căci sunt de mare neam,
Pe când tu stai afară
Cu slugile, la scară,
Eu intru în saloane,
Mă plimb printre cucoane,
La bal și-n faivoclocuri,
Cu Louis Quinze, prin tocuri,

Sunt rudă. Prin bizeț
Port numele de mare preț
Al lui Bizet, compozitorul.
Care-a cântat toreadorul!
Dar ascultând șoșonul
Acest limbaj semeț,
Așa-l amărî tonul
De suveran dispreț
Cu care-i vorbi gheata,
        Ingrata,
Încât rămase ca năuc
Și-n negrăita lui durere
Plesnitu-i-au două artere
        De cauciuc.
Cizmarul grabnic fiind chemat
Subita moarte-a constatat,
Și nici un fel de doctorie
N-a mai putut să-l reînvie.

O, numai după ce-a murit,
Trufașa gheată a simțit
Ce greu e când nu ai șoșon
Să mai duci viață de salon.
Numai atunci a priceput
Ce mari servicii i-a făcut
Șoșonul, care, dac-a fost
La-nfățișare-așa de prost,
E pentru că o ocrotise
Și prin noroi, și prin zăpadă,
Și-n locul ghetei, el primise
Toată mocirla de pe stradă!

TUDOR ARGHEZI

(1880-1967)

FABULA FABULELOR

Robul neputând, pe vremuri, să crâcnească, frânt în jug,
Fără ca să fie-n târguri spânzurat ori pus pe rug,
Totuși, fiindcă trebuința de-a cârti e omenească,
Cuteza, ascuns în pilde, ticluit să se rostească.
Strecurată-ntre durere, lege și fărădelege,
Pilda fiecare după mintea lui o înțelege,
Încât, mai întortocheată în urzeala ei oleacă,
Nu mai ațâța stăpânul și-ncepea și lui să-i placă.
De altfel, și chiar mustrarea ce i-o face înțeleptul
Vine mai frumos cârmită decât otova, de-a dreptul,
Și se cade și blestemul, pentru cât mai mult folos,
A fi spus și scris frumos.
Pildă, fabulă, zicală, snoavă, haz și ghicitoare
Au slujit să-l mai mângâie omului de tot ce-l doare,
Însă fabula-i o pildă-n care omul, cum o face,
Pune a vorbi pe față-n locul lui pe dobitoace.
Și cu toate că nu schimbă lesne răul arătat,
Povestind, deocamdată cugetul îi e-mpăcat.
Prefăcându-se pe sine-n fiară, oaie sau maimuță,
Nu-și mai iartă nici stăpânul, nici pe sine nu se cruță.
Lupul, mielul, leul, mânzul, câine, șoarece, pisoi
Stau în fabulă, de sfadă, ca la teatru, câte doi.
Cel mai tare-l gâtuiește pe mai slabul, cel mai des;
Cel puțin așa, pe timpuri, era tâlcul înțeles.

Puricând letopiseții slovelor, din fir în păr,
Fabula e născocirea unui rob, într-adevăr.



Grec neștiutor de carte, zdrențăros, urât și șchiop,
Se chema cu o poreclă și i se zicea Esop.
Bănuiala, în grecește, care-ncearcă să te prindă-i
Că te vezi, după poreclă, în Esop ca în oglindă.
Dar pe cât era de slut,
Pe atât deșteptăciunea îl făcuse mai temut.
Vezi că mintea și gândirea, fie veacul cât de prost,
Au avut întotdeauna-n lume, cât de cât un rost,
Căci ca pila, amândouă rod și lanțurile grele,
Care se desfac pe-ncetul, slabe ca niște curele.
Cu o vorbă scăpărată, ca din bici, într-o scânteie,
Plăsmuirile lui repezi aveau toate câte-o cheie.
El ajunse-o marfă vie și, din bâlci în bâlci, vândut.
Ca un cal și ca o vită, o lua iar de la-nceput.
Cocoșat, pipernicitul era ieftin la cântar.
Un cumpărător, odată, îl pusese bucătar,
Că știind în slutul casei câtă minte se ascunde,
A crezut c-așa mai lesne, încurcându-l, să-l înfunde.
Deci, îi porunci s-aducă ce-i mai bun și dulce-n lume,
Pregătind ospăț de prieteni într-o zi din an anume.
El aduse limbi, din piață, numai limbi, în coșuri pline.
Și mâncând tot limbi, mesenii erau gata să leșine.
Ce-i mai dulce decât limba? zise robul. Ea mângâie,
Farmec dă și mulțumire, proslăvește și tămâie.
La alt praznic, nu știu care, l-a chemat stăpânul iar:
„Să-mi aduci acum – îi spuse – ce-i mai rău și mai amar."
Și Esop tot limbi aduse, răspunzând că, și suavă,
Nu se pomenește-n lume mai a dracului otravă.

Fabula de-atunci încoace s-a lărgit cu toate-acestea.
Soră geamănă cu gluma, păcăleala și povestea,

Și o mai lărgim, cu voia cititorului, și noi
Adunând în cusătură câteva altițe noi.
Într-o fabulă dibace, adevărul, din belșug,
E țesut în frumusețea graiului, cu meșteșug.
Poate fi când poezie, când surâs, când pișcătură,
După cum se-ntoarce acul și izvoadele te fură,
Altă dată-n căptușeală, pe furiș, dar azi pe față.

Fabula cu care-ncepem ține locul de prefață.

CUIUL

Într-o vreme, la-nceput
Și-ntr-un leat nemaiștiut,
Care, nu pot să însemn,
Casele erau de lemn
Și ulucile de scânduri,
Ca și azi, întinse rânduri,
Puse strâmb și cap la cap
Și proptite cu proțap.
Dar zburau cu fiecare
Vânt mai tare,
Case, garduri și pătule;
Și în timpurile toate
Grijile erau destule.
Le-adunai împrăștiate
Și-ncepea din nou și iar
Truda muncii în zadar,
Ca să scoli din clătinare
Iarăși doagele-n picioare
Și din nou să le anini
Cu te miri ce rădăcini.

Năzdrăvan, cum altul nu-i,
Un băiat al nimănui

Născoci, atunci, un cui.
Și l-a scos și arătat.
Cuiul nou o săptămână
A umblat din mână-n mână.
A fost strâns și pipăit,
Pus pe limbă, mirosit,
Nici un om nu înțelege
Cuiul țeapăn cum să lege,
Fără funii și curele,
Scândurile între ele.
Năzdrăvanul și golanul
Îl înfipse cu ciocanul.
Zice unul: – Dragul meu,
Așa cui făceam și eu,
Poate chiar mai dichisit,
Însă, vezi, nu m-am gândit.

Scândura

Un om umbla să bage-n casă
O scândură de brad, cam noduroasă.
Nu-i vorba că-avea noduri, dar tocmai ca s-ajungă,
El scândura aleasă și-o alesese lungă.
De șase coți ori șapte, de printre hodoroage,
Se pregătea pe ușa odăii lui s-o bage,
Și chibzuind cum face de isprăvit căratul,
S-a repezit pe ușă cu-o scândură de-a latul.
Dar se lovi-n părete, parcă-l împinse dracul,
Și se știrbi la gură, căzând de-a berbeleacul,
Întâi nu prea-nțelese și n-avea ce să spuie
Și pipăindu-și fruntea dădu și de cucuie.
Sculându-se, mai stete, se mai gândi și, iată,
S-a luminat la minte dintr-o dată:
– Nu vrei să-ncapi pe ușă? O să te bag pe geam,
Cum ne fusese vorba dintâi, când mă gândeam.

Și ca să fiu mai sigur că poți intra, așteaptă,
O să te mut din stânga, acum, în partea dreaptă.
Într-adevăr, schimbată, cu capetele-ntoarse,
Se repezi mai tare și capul și-l și sparse.
A doua izbitură de zid l-a schilodit
Și a ieșit din lupta cu scândura, borșit.
– Ptiu! – înjură săracul – mi-a scos din șold piciorul!
Stai că mă pun pe tine cu toporul.
Dar își aduce-aminte că n-avea dușumele
Și că avea nevoie de blăni, nu de surcele.

Cu scândura în brațe, întâi nu te gândiși
Că trebuia să intre pe dungă și pieziș;
Al doilea, crezuseși că-ntoarsă, bunăoară,
O scândură se face, Păcală, mai ușoară.

Broasca și vaca
[După La Fontaine]

Broasca mică și zevzeacă
A zărit păscînd o vacă.
Și uimită de mirare
Că o vede-așa de mare,
S-a-ntrebat cum a făcut
Gogeamitea de-a crescut.
– Știu eu bine, zice, las' că...
Parcă vaca nu-i tot broască?
M-am gîndit și am aflat:
S-a silit și s-a umflat!
Eu mă jur pe cinstea mea
Să mă fac taman cît ea.
O ajung, ba o și-ntrec!
De n-o fi cum vreau, mă-nec.

Așezată-n patru labe,
Între tinere și babe,

A-ntrebat dacă-mprejur
Este loc și mal destul,
De nu-i cerul prea aproape,
Cum sticlește dintre ape,
Să nu-l ia, Doamne ferește,
În spinare cînd o crește.
Broaștele s-au adunat –
Stau turcește, ca la sfat;
Unele c-un ghem în poală
Împletesc ciorapi de școală
Pentru dracii de brotaci,
Buni băieți, dar cam săraci,
Și un dar de primăvară
Pentru broasca profesoară.
Altele, din cârd, mai mari,
Și-au fost pus și ochelari.
Ședeau rânduri, ca la teatru,
Vreo trei sute sau vreo patru,
Roată, strânse-n depărtare,
Broaște mici cu broasca mare,
Cu mânuși până la coate.
Numai trântorii pe spate-n
Leagăne de mâluri noi.

Broasca iar se laudă:
– În curând mă veți vedea
Lată-n piept cât o saltea!
În pășunea verde, grasă,
Voi fi eu cea mai frumoasă!
Nu mai vreau din zmârc să cânt,
Și-mi fac case pe pământ.
Dar mă leg să nu mă las:
Le clădesc cu turn și ceas.
Și pe toate-o să vă-mbuib:
O să vă trimit în cuib

Fel de fel de bunătăți,
Să vă lingeți pe mustăți,
Brânză proaspătă de vaci,
Cu smântână și colaci.
Dimineața pe la șapte,
Vă trimit cafea cu lapte.
Că de lapte, nu-s ca vaca,
Să-l iei numei cu bărbaca.
Nu știu de m-oi mulțumi
Cu zece vedre pe zi.
Sunteți gata? Eu sunt gata!

E-n picioare toată ceata.
Din rărunchi și subsuori.
S-a umflat de zece ori.
– Am ajuns-o?... Da..., surată?
– Nu... Mai umflă-te o dată!
– E destul? iar a-ntrebat,
După ce s-a mai umflat.
– Dragă, vai de maica mea,
Nu mai te-căpățâna,
– Zise sora ceealaltă. –
Stai frumos și las-o baltă.
– Nici măcar nu se cunoaște!
A mai spus un pâlc de broaște,
Gospodine cu simțire.
– Ba mai fac și opintire!

Și când iar s-a opintit,
Broasca șubredă și mică
S-a umflat și a plesnit,
Și s-a spart ca o bășică.

Nu putea, copiii mei,
Să rămâie-n pielea ei?

G. TOPÂRCEANU

(1886-1937)

Bivolul și coțofana

Pe spinarea unui bivol mare, negru, fioros,
Se plimba o coțofană
Când în sus și când în jos.
Un cățel trecând pe-acolo s-a oprit mirat în loc?
– Ah, ce mare dobitoc!
Nu-l credeam așa de prost
Să ia-n spate pe oricine...
Ia stai, frate, că e rost
Să mă plimbe și pe mine!
Cugetând așa, se trage îndărăt să-și facă vânt
Se pitește la pământ
Și deodată – zdup! – îi sare
Bivolului în spinare...

Ce s-a întâmplat pe urmă, nu e greu de-nchipuit!
Apucat cam fără veste, bivolul a tresărit,

Dar i-a fost destul o clipă să se scuture, și-apoi
Să-l răstoarne,
Să-l ia-n coarne
Și cât colo să-l arunce, ca pe-o zdreanță în trifoi.

– Ce-ai gândit tu oare, javră?... Au, crezut-ai că sunt mort?
Coțofana, treacă-meargă, pe spinare o suport
Că mă apără de muște, de țânțari și de tăuni

Și de alte spurcăciuni...
Pe când tu, potaie proastă, cam ce slujbă poți să-mi faci?
Nu mi-ar fi rușine mie de viței și de malaci,
Bivol mare și puternic, gospodar cu greutate,
Să te port degeaba-n spate?...

Leul deghizat

Leul s-a-mbrăcat odată
Într-o piele de măgar,
Să colinde țara toată
Din hotar până-n hotar,
Ca să vadă cum se poartă lupii (marii dregători)
Cu noroadele-i blajine de supuși rumegători.

Deci, trecând el într-o seară la o margine de crâng
Ca un biet măgar nătâng,
Niște lupi, cum îl văzură, se reped la el pe loc
Și-ntr-o clipă îl înșfacă,
Grămădindu-l la mijloc,
Să-l dea strașnic în tărbacă.

– Stați, mișeilor! Ajunge, că vă rup în dinți acuși
(Strigă leul, apărându-și pielea cea adevărată.)
Astfel vă purtați voi oare cu iubiții mei supuși?...
Lupii, cunoscându-i glasul, îndărăt s-au tras pe dată.
Și de frică se făcură mici, ca niște cățeluși.
– O, măria-ta! Iertare!
Zise cel mai diplomat, –
Semănai așa de tare
C-un măgar adevărat!...

IONEL GOLOGAN

Copacul și pădurea

Un falnic și stufos stejar
Crescut pe o colină, solitar,
Se bucura că de pădure
El se găsește mai departe,
Iar soarele
Cu nimeni nu-l împarte
Și a strigat pe limba lui,
Cu vanități deșarte,
Să-l poată auzi
Copacii strânși deoparte:
– Firtaților
Ce stați înghesuiți,
Zadarnic între voi
Tot șușotiți.
Să știți că bârfa voastră
Pe mine nu mă doare!
Da! Sunt răzleț!
Dar mă răsfăț la soare
Și orice adiere
A blândului zefir
Îmi scaldă-n valuri frunza,
În sunet de clavir.

Intervenind, duioasă,
Ca mama către fiu:
– Mi-e greu,
I-a zis pădurea,

Departe să te știu.
Copacii laolaltă
Sunt negreșit mai tari.
Secretul ți-l pot spune:
Ei, toți, sunt solidari.
În vremurile grele
Pe viscol sau furtună,
Primejdia o-înfruntă
Mai lesne, împreună!
Dar nu sfârșise bine
Pădurea de vorbit
Și-o cruntă vijelie
Deodată s-a pornit,
Iar un vârtej năprasnic,
Stârnit de-un strașnic vânt,
Trânti, cu-a lui putere,
Stejarul la pământ.
Pădurea, neclintită,
Începe-a fremăta
Și-n jalea-i fără margini
Prin frunze-adânc ofta:
– Copacul ce cu fală
Deoparte sta răzleț,
Spre cer nu-ndreaptă vârful,
Ca până ieri
Semeț!

Morala seculară
E clară:
Cel ce stingher e
Piere!

